

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับระยะเวลาสิ้นสุดการจดทะเบียน
กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนิติบุคคล

สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้มีหนังสือ ที่ สทบ. ๐๔๐๑/๓๕ ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า เนื่องจากการวินิจฉัยและตีความบทบัญญัติในมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งประกาศใช้บังคับเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๗ แตกต่างกันเกี่ยวกับระยะเวลาสิ้นสุดการจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนิติบุคคล ตามบทบัญญัติในมาตรา ๕ ที่กำหนดให้ “ในแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองให้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นกองทุนหนึ่ง เรียกชื่อว่า “กองทุนหมู่บ้าน” หรือ “กองทุนชุมชนเมือง” แล้วแต่กรณี โดยให้คณะผู้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านยื่นขอจัดตั้งและจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้านต่อนายทะเบียนกองทุนหมู่บ้านตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด” โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดตั้งและจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้านให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ ว่าด้วยการรับจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. ๒๕๔๙ และประกาศนายทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน เรื่อง การจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนิติบุคคล

เพื่อให้ได้ข้อยุติเกี่ยวกับการตีความบทบัญญัติมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงขอหารือในประเด็น ดังนี้

๑. บทบัญญัติมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ที่กำหนดว่า “ให้กองทุนหมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นกองทุนหมู่บ้านตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ดำเนินการจดทะเบียนตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้ภายในระยะเวลาสามปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ” จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวมีความหมายถึงการยื่นจดทะเบียนภายในสามปีหรือการจดทะเบียนให้เสร็จสิ้นภายในสามปี

๒. กรณีที่กองทุนหมู่บ้านยื่นคำขอจดทะเบียนพร้อมเอกสารประกอบ และได้ผ่านขั้นตอนการดำเนินการของตำบล อำเภอ ส่งถึงจังหวัด ก่อนวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ แต่คณะกรรมการเครือข่ายระดับจังหวัด และคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดไม่สามารถดำเนินการพิจารณาและจดทะเบียนให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ ได้ จึงมีปัญหา

ว่าคณะกรรมการเครือข่ายและคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดและนายทะเบียนจะดำเนินการจดทะเบียนภายหลังที่กำหนดเวลาดังกล่าวได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๒) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ รวมทั้งได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนหน่วยงานดังกล่าวแล้ว เห็นว่า พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ตราขึ้นโดยมีเจตนารมณ์ที่จะจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับจัดสรรทุนหมุนเวียนแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และสามารถพัฒนาจนเป็นสถาบันการเงินชุมชนต่อไปได้ในอนาคต เพื่อให้การดำเนินงานของกองทุนฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คล่องตัว มาตรา ๕^๑ แห่งพระราชบัญญัตินี้ จึงกำหนดให้ “กองทุนหมู่บ้าน” หรือ “กองทุนชุมชนเมือง” ต้องจดทะเบียนจัดตั้งให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล และการที่มาตรา ๓๐^๒ ซึ่งเป็นบทเฉพาะกาลได้กำหนดให้กองทุนหมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นอยู่ก่อนแล้วตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็น “กองทุนหมู่บ้าน” ตามพระราชบัญญัตินี้ มีผลทำให้กองทุนหมู่บ้านที่เคยจัดตั้งอยู่เดิมมีฐานะเป็นกองทุนหมู่บ้านตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว ทั้งนี้ เพื่อเป็นการรองรับให้การดำเนินกิจการของกองทุนหมู่บ้านมีความต่อเนื่องตั้งแต่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ส่วนการกำหนดให้กองทุนหมู่บ้านดังกล่าวดำเนินการจดทะเบียนให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามมาตรา ๕ โดยกำหนดระยะเวลาดำเนินการจดทะเบียนภายในระยะเวลาสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ใช้บังคับนั้น ก็เป็นการดำเนินการเพื่อให้กองทุนหมู่บ้านสามารถดำเนินการได้ในฐานะเป็นนิติบุคคลต่อไป

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติข้างต้นแล้ว เห็นว่า การกำหนดระยะเวลาดำเนินการจดทะเบียนตามมาตรา ๓๐ ไว้ ก็เพื่อเป็นกรอบระยะเวลาเร่งรัดให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดำเนินการจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้านให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลโดยเร็ว เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในมาตรา ๕ ที่บัญญัติให้กองทุนหมู่บ้านต้องจดทะเบียนให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยระยะเวลาดังกำหนดขึ้นนี้มีใช้เงื่อนไขเวลาที่จะทำให้นายทะเบียนกองทุนหมู่บ้านไม่สามารถรับจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้านที่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จทันกำหนดระยะเวลาตามบทเฉพาะกาลในมาตรา ๓๐ ดังนั้น การ

^๑มาตรา ๕ ในแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองให้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นกองทุนหนึ่ง เรียกชื่อว่า “กองทุนหมู่บ้าน” หรือ “กองทุนชุมชนเมือง” แล้วแต่กรณี โดยให้คณะผู้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านยื่นขอจัดตั้งและจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้านต่อนายทะเบียนกองทุนหมู่บ้านตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

กองทุนหมู่บ้านที่จดทะเบียนตามวรรคหนึ่งให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒มาตรา ๓๐ ให้กองทุนหมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นกองทุนหมู่บ้านตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ดำเนินการจดทะเบียนตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัตินี้ภายในระยะเวลาสามปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ดำเนินการขอจัดตั้งและจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้านใดที่ดำเนินการไม่แล้วเสร็จทันระยะเวลาดังกล่าวจึงสามารถดำเนินการต่อไปได้ อย่างไรก็ตาม สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติควรพิจารณาเร่งรัดการดำเนินการที่ยังไม่แล้วเสร็จให้เสร็จสิ้นโดยเร็วเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมษายน ๒๕๕๑